

Contact

stikstof@pzh.nl

Datum

16 juli 2026

Onderwerp

Verslag stakeholderbijeenkomst SANE – 16 juli 2026

Verslag

In verband met de privacywetgeving worden in dit verslag niet de namen van vertegenwoordigers genoemd, maar hun organisaties of, in het geval van ambtenaren, hun functie of werkgever. Er is vooraf toestemming gevraagd om inzichten, opmerkingen en suggesties op organisatieniveau op te nemen.

De programmadirecteur Landelijk Gebied treedt op als voorzitter. Zij opent de bijeenkomst met een voorstelronde en licht vervolgens de agenda toe. Tijdens de bijeenkomst is ruimte voor vragen en reflecties.

Wegens technische problemen was voor online deelnemers geen beeld van de zaal beschikbaar en was het geluid beperkt verstaanbaar.

1. Opening

Gedeputeerde Straathof opent de bijeenkomst. Hij staat stil bij het vertrek van mede-gedeputeerde Van Leeuwen, die op dezelfde dag wordt beëdigd als wethouder in Den Haag. Hij spreekt zijn waardering uit voor haar inzet en wenst haar veel succes in haar nieuwe functie.

2. Impact van de stikstofplannen van het Kabinet voor provincie Zuid-Holland

De programmadirecteur Landelijk Gebied geeft een toelichting op het rijksmaatregelenpakket 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelenpakket voor landbouw, natuur en stikstof'. De provincie ziet het pakket als een positieve koerswijziging, omdat het perspectief biedt voor vergunningverlening, natuurherstel en de landbouw. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat veel onderdelen nog nader moeten worden uitgewerkt en dat de komende periode cruciaal wordt voor de verdere invulling.

De uitvoering van een groot deel van het pakket komt bij provincies te liggen. Daarbij spelen gebiedsprocessen, natuurherstel en grondbeleid een belangrijke rol. De provincie geeft aan dat veel onderdelen aansluiten bij de bestaande Zuid-Hollandse aanpak binnen SANE en het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG).

Daarnaast wijst de provincie op een aantal aandachtspunten, waaronder de uitwerking van emissienormen, de positie van extensieve boeren, de invulling van zonering, de juridische houdbaarheid van maatregelen en de beschikbare uitvoeringskracht.

Reflecties en vragen vanuit de zaal:

- Gemeente Molenlanden merkt op dat gebiedsprocessen in Zuid-Holland niet per se georganiseerd zijn rondom zonering. Daarnaast vraagt de gemeente hoe de provincie aankijkt tegen het omwisselbesluit. De programmadirecteur Landelijk Gebied geeft aan dat ook buiten mogelijke zoneringsgebieden gebiedsprocessen belangrijk blijven. De programmamanager Stikstof en SANE licht toe dat eerst duidelijk moet worden waar wel en geen zonering komt. Vervolgens wordt bekeken of bestaande trajecten een vergelijkbaar doelbereik en een vergelijkbare borging kunnen realiseren.
- Liander vraagt of de voorgestelde zone van 1.000 meter rond de Nieuwkoopse Plassen & De Haeck als uitgangspunt geldt. De programmamanager Stikstof en SANE geeft aan dat het doelbereik centraal staat. Daarbij wordt verwezen naar de Veluwe, waar wordt gewerkt met een zone van 500 meter in combinatie met aanvullende maatregelen.
- Gebiedsproces Krimpenerwaard vraagt hoe het omwisselbesluit zich verhoudt tot de keuze van het Rijk om emissiereductie te koppelen aan fosfaatrechten. De programmamanager Stikstof en SANE geeft aan dat deze systematiek minder goed aansluit bij extensieve en biologische bedrijven. Zij licht toe dat hierover nog gesprekken plaatsvinden met het ministerie en dat wordt gezocht naar mogelijkheden om extensieve en biologische bedrijven beter te ondersteunen.
- Cumela deelt ervaringen uit Gelderland, waar onafhankelijke praktijktoetsen hebben bijgedragen aan meer inzicht in de gevolgen van zonering en aan draagvlak voor maatregelen. Daarnaast doet Cumela een oproep om partijen die betrokken zijn bij natuurbeheer en onderhoud eerder te betrekken bij de uitwerking van maatregelen.
- LTO Noord vraagt aandacht voor mogelijke zoneringsgebieden die provinciegrenzen overschrijden. De programmadirecteur Landelijk Gebied geeft aan dat de provincie zich hiervan bewust is en hierover in gesprek gaat met aangrenzende provincies. Daarnaast vraagt LTO Noord aandacht voor de kosteneffectiviteit van maatregelen en de concurrentiepositie van melkveehouders. Ook biedt de organisatie aan hierover mee te denken.
- Havenbedrijf Rotterdam geeft aan de urgentie te missen die bedrijven ervaren. Volgens het Havenbedrijf zitten bedrijven klem in de vergunningverlening en neemt de druk op de concurrentiepositie toe. De programmadirecteur Landelijk Gebied geeft aan deze zorg te herkennen. De programmamanager Stikstof en SANE licht toe dat in de gebieden rond de Rotterdamse haven al belangrijke stappen zijn gezet om vergunningverlening weer mogelijk te maken en dat de opgedane ervaringen ook elders in de provincie worden benut.
- Rabobank vraagt hoe de provincie aankijkt tegen de financiële uitvoerbaarheid van het maatregelenpakket en of voldoende middelen beschikbaar zijn. De programmamanager Stikstof en SANE geeft aan dat vanuit het Rijk aanzienlijke middelen beschikbaar worden gesteld voor de uitvoering van het pakket. De programmadirecteur Landelijk Gebied vult aan dat ook vanuit de provincie middelen beschikbaar zijn, maar dat aanvullende financiering nodig zal zijn om de opgave op langere termijn uit te voeren.
- Gemeente Molenlanden vraagt aandacht voor de koppeling tussen fosfaatrechten en ammoniakreductie en de gevolgen hiervan voor het omwisselbesluit. De programmamanager

Stikstof en SANE geeft aan dat de provincie deze zorg deelt en hierover het gesprek met het Rijk blijft voeren.

- LTO Noord vraagt aandacht voor de positie van kleinere familiebedrijven. De organisatie geeft aan dat veel innovatieve oplossingen onvoldoende beschikbaar of financieel haalbaar zijn voor deze groep ondernemers en pleit voor meer ruimte om op gebiedsniveau invulling te geven aan emissiereductie. De programmamanager Landelijk Gebied geeft aan deze zorg te herkennen en roept partijen op dit signaal ook richting het Rijk onder de aandacht te brengen.
- Fieldlab Groene Hart wijst op het belang van kosteneffectiviteit bij maatregelen. Volgens het Fieldlab kunnen managementmaatregelen en goed vakmanschap op veel bedrijven een belangrijke bijdrage leveren aan emissiereductie. Daarnaast wordt gewaarschuwd voor een te sterke focus op opkoop en extensivering, omdat deze maatregelen relatief kostbaar zijn en niet altijd het gewenste effect opleveren. De programmamanager Landelijk Gebied geeft aan deze opmerkingen mee te nemen in de verdere uitwerking.
- Gedeputeerde Straathof sluit het onderwerp af met een reflectie op de discussie. Hij geeft aan dat het maatregelenpakket perspectief biedt, maar dat veel onderdelen nog moeten worden uitgewerkt. Ook roept hij de aanwezigen op om de energie in de gebieden vast te houden en samen verder te werken aan plannen voor natuurherstel, vergunningverlening en toekomstperspectief voor ondernemers. Daarnaast vraagt hij aandacht voor de mogelijkheden van innovatie en voor de kosteneffectiviteit van maatregelen.

3. Startnotitie Herziening Omgevingsbeleid voor Landbouw, voedsel en landgebruik

De Ambtelijk Opdrachtgever Landbouw licht de startnotitie voor de Herziening van het Omgevingsbeleid voor landbouw, voedsel en landgebruik toe. De aanleiding voor deze herziening ligt in de ambitie om landbouwgrond te behouden voor voedselproductie en andere natuurlijke materialen, het beheren van de natuur en het behouden van de verschillende karakteristieke landschappen. Zuid-Holland wil de unieke waarden die de landbouw levert, beschermen, de sector ondersteunen en bestaande provinciale ambities beter te verankeren in het Omgevingsbeleid.

Met deze herziening worden twee samenhangende bewegingen ingezet. Eén beweging die zich specifiek richt op de ontwikkeling van de landbouw als toekomstgerichte sector en één beweging die nadruk legt op het landgebruik als de fysieke randvoorwaarden voor een gezonde landbouw.

In de herziening wordt ook aandacht besteed aan een gezond voedselsysteem en de relatie met gebiedsgerichte opgaven. Daarnaast wordt toegelicht dat de komende periode verschillende beleidsopties worden uitgewerkt en dat stakeholders gedurende het proces betrokken blijven.

Reflecties en vragen vanuit de zaal:

- Gemeente Molenlanden geeft aan dat de planning van de Herziening van het Omgevingsbeleid samenloopt met de planning voor de gebiedsgerichte uitwerking van de stikstofaanpak. De gemeente vraagt aandacht voor de wijze waarop ontwikkelingen en keuzes uit de gebiedsprocessen kunnen worden meegenomen in het nieuwe landbouwbeleid. De programmamanager ambtelijk opdrachtgever Landbouw geeft aan dat dit een belangrijk aandachtspunt is voor zowel de provincie als de betrokken gebiedspartners. Daarbij wordt opgemerkt dat de provincie voor onderdelen van het proces afhankelijk is van landelijke besluitvorming.

- LTO Noord doet een oproep om landbouwkerngebieden op te nemen in het Omgevingsbeleid. Volgens LTO Noord draagt dit bij aan het behoud van een economisch vitale landbouwsector en biedt het bescherming tegen een geleidelijke afname van landbouwgrond door andere ruimtelijke functies. De ambtelijk opdrachtgever Landbouw geeft aan dat landbouwkerngebieden één van de mogelijke instrumenten zijn die in de verdere uitwerking worden onderzocht. Ook andere vormen van bescherming en stimulering worden meegenomen in de verschillende beleidsvarianten die de komende periode worden uitgewerkt.
- Gedeputeerde Straathof vraagt aandacht voor de verdere participatie in het traject. Hij geeft aan dat reacties uit de bijeenkomst, waaronder opmerkingen in de chat, worden meegenomen in het vervolgproces. Daarnaast wijst hij erop dat de verschillende beleidskeuzes nog nader worden uitgewerkt en roept hij de aanwezigen op om actief betrokken te blijven bij de verdere uitwerking van het omgevingsbeleid. Tot slot doet hij een oproep aan aanwezige partijen om voorstellen te doen voor werkbezoeken in de zomerperiode, zodat bestuurders inzicht kunnen blijven houden in de ontwikkelingen in de gebieden.

Aanwezigen (online en fysiek)

- Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland
- Natuurmonumenten
- VNO-NCW West
- LTO Noord
- LTO Noord Voorne-Putten
- Cumela
- TLN
- Rabobank
- Havenbedrijf Rotterdam
- Liander
- Uniper Benelux
- Dunea
- PPP-Agro Advies
- Economic Board Zuid-Holland
- Fieldlab Groene Hart
- Gemeente Bodegraven-Reeuwijk
- Gemeente Gorinchem
- Gemeente Hoeksche Waard
- Gemeente Katwijk
- Gemeente Krimpenerwaard
- Gemeente Lisse
- Gemeente Nieuwkoop
- Gemeente Voorne aan Zee
- Gemeente Zoetermeer
- Gemeente Zoeterwoude
- Waterschap Hollandse Delta
- Gebiedsproces Krimpenerwaard

Provincie Zuid-Holland was bestuurlijk vertegenwoordigd door de gedeputeerde Landbouw en Stikstof

Ambtelijk waren aanwezig: programmadirecteur Landelijk Gebied, programmamanager Stikstof en SANE, ambtelijk opdrachtgever Landbouw, beleidsadviseur Stikstof, participatiemanager SANE, programmasecretaris Stikstof